

Операції з лотерейними білетами

Мета заняття:

Навчальна . Ознайомити учнів з лотерейними послугами.

Розвиваюча. Розвивати увагу, логічне мислення та пам'ять учнів.

Виховна. Виховувати самостійність, впевненість у собі та своїх силах. Бажання навчатися.

ПЛАН

1. Сутність лотерейної діяльності як фінансової послуги.
2. Організація випуску та проведення лотерей.
3. Організація контролю за наданням лотерейних послуг.

Сутність лотерейної діяльності як фінансової послуги

Як правило, **лотерею** розглядають як розіграш речей чи грошових сум за випадковою ймовірністю з використанням лотерейних білетів або інших форм документального підтвердження участі в розіграші.

Лотерея є своєрідною формою фінансової послуги, яка ґрунтується на добровільному залученні коштів фізичних осіб шляхом продажу лотерейних білетів і подальшого використання частини одержаних доходів для розіграшу у вигляді виграшів (призів).

Лотерейна діяльність — господарська діяльність операторів лотерей, що передбачає проведення лотерей, розіграшів, виплату виграшів (призів) та інші господарські операції, що опосередковано забезпечують проведення лотерей на підставі виданої Міністерством фінансів України ліцензії.

Головна мета лотерейної діяльності полягає у здійсненні господарських операцій за кошти та за добровільною згодою гравців, унаслідок чого частина акумульованих коштів надходить до державного бюджету, частина сплачується у вигляді виграшів, а частина використовується на забезпечення організації випуску та проведення лотерей.

Лотерея — господарська операція, що передбачає продаж гравцю права на участь у розіграші призу за випадковою вірогідністю за кошти або інші цінності, а також безоплатне отримання такого призу у власність у разі визнання гравця переможцем.

Основними принципами організації лотерейної діяльності в Україні є:

- державна монополія на випуск і проведення лотерей;
- добровільність участі гравців;
- забезпечення прозорих правил проведення лотерей;
- конкурсний відбір операторів лотерей;
- державне регулювання лотерейного бізнесу;
- забезпечення умов для стійкого фінансового стану операторів лотерей на основі встановлення вимог щодо мінімального розміру власного капіталу, ліквідності та платоспроможності.

Залежно від ознак лотереї класифікують таким чином:

1. за умовами виграшу:

- миттєві;
- тиражні;

2. за формою лотерейних білетів:

- паперові;
- електронні;

3. за особливостями розподілу призового фонду серед учасників:

- числові;
- фахові;

4. за особливостями формування призового фонду та розподілу доходів від лотереї:

- загальнодержавні;
- державні;
- місцеві.

Лотерейний білет — це бланк документа, який дає право на участь у розігріші призового доходу лотереї, а в разі перемоги є підставою для отримання призу.

Державні лотереї поділяються на такі види:

миттєва лотерея;

— лотерея бінго;

— лотерея тото;

— розрядна лотерея;

1) **числова лотерея**, умови якої передбачають придбання гравцем лотерейного білета з безпосередньо вказаними у ньому друкарським способом сумою виграшу або фактом його відсутності;

2) **лотерея бінго** — це одно- або багатотиражна лотерея, умови випуску та проведення якої передбачають, що на лотерейному білеті попередньо надруковано комбінацію чисел, символів або знаків, а розподіл призового фонду відбувається відповідно до збігу визначених чисел і символів за результатами розігрішу;

3) **лотерея тото — однотиражна лотерея**, за умовами якої визначення суми призу та розподіл призового фонду відбуваються залежно від вгадування гравцями результатів випадкових подій у різних видах професійних змагань, що включені до опублікованої програми лотереї;

4) **розрядна лотерея** — однотиражна лотерея, умови випуску та проведення якої передбачають придбання гравцем лотерейного білета з попередньо надрукованим порядковим номером, а визначення переможця відбувається в разі збігу такого номера з результатами прилюдного розігрування тиражу;

5) **числова лотерея може бути одно- або багатотиражною**; за її умовами гравець самостійно визначає і вказує в лотерейному білеті комбінацію чисел, символів або знаків, а розподіл призового фонду між гравцями та визначення розміру призу здійснюється відповідно до кількості збігів таких чисел, символів або знаків із результатами прилюдного розігрування тиражу.

Організація випуску та проведення лотерей

Відповідно до Ліцензійних умов суб'єктами лотерейної діяльності є:

- 1) оператор лотереї;
- 2) розповсюдjuвачі лотереї;
- 3) гравці.

Оператор лотереї — це суб'єкт господарювання, установчими документами якого передбачено випуск і проведення лотерей, і який одержав право (ліцензію) здійснювати цю діяльність.

Оператор лотереї обов'язково має бути резидентом України. Статутний капітал оператора лотереї формується винятково в грошовій формі. Мінімальний розмір статутного капіталу оператора на момент державної реєстрації повинен бути не меншим 5 млн євро. Перерахування розміру статутного капіталу в гривні здійснюється за офіційним курсом Національного банку України на момент державної реєстрації оператора.

Власний капітал оператора — частина активів оператора, що залишається після вирахування зобов'язань.

Мінімальний розмір власного капіталу оператора не може бути меншим 5 млн євро на кожну останню дату звітного періоду.

Розповсюдjuвач лотереї — фізична або юридична особа, яка на підставі укладеного договору з оператором здійснює поширення лотерей, що проводяться оператором.

Умови випуску та проведення лотерей згідно з чинним законодавством мають містити такі відомості:

- 1) назву лотереї та її характеристику;
- 2) назву оператора, його місцезнаходження та код за ЄДРПОУ;
- 3) сферу розповсюдження лотереї;
- 4) дату початку випуску лотереї, граничний строк реалізації лотерейних білетів та/або прийняття сплати участі в лотереї через електронну систему;
- 5) запланований кошторис доходів і витрат на проведення лотереї з постатейною розшифровкою, складений у грошовому вираженні на кожен рік. У кошторисі оператор може передбачити спрямування частини коштів, що залишаються у розпорядженні оператора, на певні соціальні потреби (розвиток фізичної культури та спорту, соціальний захист інвалідів тощо);
- 6) загальну суму випуску лотереї, в тому числі суму, спрямовану на виплату призів;
- 7) розмір сплати участі в лотереї (вартість лотерейного білета);
- 8) розподіл кількості та суми призів;
- 9) порядок проведення безтиражної лотереї або періодичність проведення тиражів, правила та місце проведення розіграшів тиражів (для тиражних лотерей);
- 10) заходи оператора для надання можливості здійснення контролю з боку органів виконавчої влади за проведенням лотереї з використанням електронних систем прийняття сплати участі в лотереї;
- 11) порядок визначення переможців і виплати призів;
- 12) граничний строк виплати призів;
- 13) положення щодо реалізації лотерейних білетів виключно на добровільних засадах;
- 14) права та обов'язки гравців і оператора;
- 15) ступінь захищеності лотерейного білета, його макет, якщо лотерея проводиться із застосуванням лотерейних білетів;
- 16) опис заходів щодо захисту інформації, електронних систем, розігравальних і зчитувальних пристроїв, пов'язаних із рухом коштів і лотерейних білетів;
- 17) порядок розгляду претензій гравців.

Після завершення проведення лотереї оператор має протягом тижня опублікувати в офіційному друкованому органі Верховної Ради України чи Кабінету Міністрів України відповідну інформацію та повідомити про це Міністерство фінансів України.

Тираж лотереї — проміжок часу, що розпочинається від дати прийняття сплати участі в лотереї та завершується в останній день виплати виграшів, установлений відповідно до умов випуску та проведення лотереї.

Тираж включає проведення операцій із прийняття сплати участі в лотереї розповсюджувачами, прилюдне розігрування лотереї, виплату виграшів за результатами такого розігрування.

Під час проведення лотереї оператор формує призовий фонд і відображає його в обліку як забезпечення майбутніх витрат і платежів, яке ще називають резервом виплат.

Розрахунок залишку резерву виплат оператора лотерей

Залишок резерву виплат на кінець звітного періоду

=

Залишок резерву виплат на початок звітного періоду

+

Сума, виручена від реалізації

*

Норматив відрахувань до призового фонду

-

Сума фактично сплачених виграшів(призів)

-

Сума відрахувань до державного бюджету

Джек-пот — грошова сума для виплати гравцям. Сума джек-поту складається з двох частин:

- сформована у межах призового фонду;
- сформована за визначенням оператора (не забезпечена сплатою участі у лотереї).

Сума джек-поту, не забезпечена сплатою участі в лотереї, визначається оператором з метою збільшення привабливості лотереї та не може перевищувати 10 % власного капіталу. Оператор зобов'язаний забезпечити розміщення резерву, що покриває суму джек-поту, не забезпечену сплатою участі в лотереї, на окремому не бюджетному рахунку в Державному казначействі України.

Відповідальність за цільове використання коштів резерву виплат і резерву, що покриває суму джек-поту, не забезпечену сплатою участі в лотереї, тільки на виплати гравцям несе оператор лотереї.

Джек-пот може збільшуватися на суму нерозподілених і незатребуваних переможцями призів протягом минулих тиражів.

Виплата грошових призів за результатами розіграшу лотерей здійснюється винятково в грошовій одиниці України у строки та порядку, передбаченому умовами випуску та проведення лотерей, на підставі пред'явленого гравцем лотерейного білета або іншого документа, що засвідчує участь у розіграші призів лотереї. Оголошення інформації про переможця, в тому числі й з метою реклами, або прилюдне вручення призів може здійснюватися тільки за згоди переможця.

Виграшні лотерейні білети та інші документи, що засвідчують право участі в лотереї, за якими переможцям лотереї сплачено виграші, розповсюджувачі обов'язково повертають оператору, який зберігає їх відповідно до умов, визначених чинним законодавством.

Для фізичної особи — розповсюджувача лотереї видається іменне посвідчення, яке містить фотографію особи, скріплену печаткою оператора, номер, серію паспорта (посвідчення особи), строк дії такого посвідчення, опис виду лотереї, а також підпис посадової особи оператора, що уповноважує зазначену фізичну особу здійснювати дії з продажу білетів або сплату участі в лотереї.

Для юридичної особи — розповсюджувача видається фірмове посвідчення, яке містить печатку оператора, опис виду лотереї, місце розташування пункту продажу білетів або сплати участі в лотереї, строк дії такого посвідчення та підпис посадової особи оператора.

Оператор лотереї може укласти з розповсюджувачами відповідні договори за формою, рекомендованою Міністерством фінансів України, що регламентують відповідальність розповсюджувачів перед операторами згідно з чинним законодавством. Окрім того, оператор обов'язково має проводити інструктаж із розповсюджувачами з питань дотримання вимог нормативно-правових актів, що регламентують випуск та проведення лотерей.

Організація контролю за наданням лотерейних послуг

Контроль за проведенням лотерей з використанням електронних систем прийняття сплати участі в лотереї в режимі реального часу здійснює Державне казначейство України. При цьому оператор, який використовує такі електронні системи, зобов'язаний забезпечити Державне казначейство засобами контролю, які передбачають можливість зняття інформації в режимі реального часу про сплату участі в лотереї. Такий контроль поділяють на:

- вхідний, що здійснюється від початку до припинення продажу білетів на розіграш тиражу, та ґрунтується на аналізі інформації про прийняті суми сплати участі в лотереї від початку до припинення продажу білетів на розіграш;
- вихідний, який здійснюється з моменту припинення продажу білетів (сплати участі в лотереї) на розіграш тиражу до проведення розіграшу тиражу і передбачає аналіз інформації про прийняті сплати за участь у лотереї, загальний обсяг продажу, час припинення продажу білетів, розмір призового фонду;
- вихідний, який проводять після проведення розіграшу тиражу і який ґрунтується на аналізі інформації про прийняті сплати участі в лотереї, загальний обсяг продажу, час припинення продажу білетів, розмір призового фонду, виграшні комбінації номерів, результати розподілу призового фонду.

Нереалізовані лотерейні білети миттєвої лотереї підлягають обов'язковому знищенню в разі;

- дострокового припинення проведення лотереї — протягом двох місяців з дня публікації оператором інформації про дострокове припинення проведення лотереї;

- закінчення строку проведення лотереї, визначеного в умовах проведення цієї лотереї.

Нереалізований залишок таких білетів підлягає знищенню протягом двох місяців із дня закінчення строку проведення лотереї;

- завершення строку дії ліцензії на провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей, на підставі якої проводилася така лотерея, якщо оператором цієї лотереї протягом трьох місяців не отримано нової ліцензії на зазначений вид господарської діяльності. Нереалізовані білети підлягають знищенню протягом двох місяців з дня закінчення строку дії ліцензії на провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей;

- анулювання у встановленому порядку або визнання недійсною ліцензії оператора на провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей. Нереалізовані білети підлягають знищенню протягом двох місяців з дня анулювання або визнання ліцензії недійсною;

- припинення діяльності оператора як суб'єкта господарювання за рішенням власників (засновників) чи за рішенням суду. Нереалізовані білети підлягають знищенню протягом двох місяців з дня внесення державним реєстратором до Єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб — підприємців відповідного запису або з дня набрання рішенням суду законної сили;

- технічного пошкодження лотерейних білетів.

Для знищення нереалізованих лотерейних білетів миттєвої лотереї оператор створює та затверджує персональний склад комісії, яка кількісно має складатися не менше, ніж із трьох осіб. До складу такої комісії обов'язково повинен входити представник органу ліцензування лотерейної діяльності або представник місцевого фінансового органу. Копію наказу про створення відповідної комісії оператор лотереї має наступного дня після підписання наказу

Як і будь-який суб'єкт господарювання, оператори лотерей регулярно надають Міністерству фінансів України таку звітність:

- 1) місячний звіт про формування призового фонду — не пізніше 10 числа місяця, що настає за звітним;
- 2) інформацію про результати проведення тиражів оператором за місяць — не пізніше 10 числа місяця, що настає за звітним, яка має включати дані про загальний обсяг призового фонду на кожний тираж щодо категорій, чисельність тих, хто виграв, та розміри призів за категоріями;
- 3) звіт про дотримання вимог до фінансового стану оператора — квартальний — не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, річний — не пізніше 20 лютого року, що настає за звітним роком;
- 4) звіт про фактичне формування власного капіталу — квартальний — не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, річний — не пізніше 20 лютого року, що настає за звітним роком;
- 5) звіт про діючих розповсюджувачів із зазначенням чисельності юридичних і фізичних осіб стосовно регіонів — квартальний, річний — не пізніше 25 числа місяця, що настає, відповідно, за звітним кварталом чи роком;
- 6) звіт про рух резерву виплат — квартальний, річний — не пізніше 25 числа місяця, що настає, відповідно, за звітним кварталом чи роком;
- 7) квартальну фінансову звітність підприємства не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом;
- 8) річну фінансову звітність підприємства не пізніше 20 лютого наступного за звітним року. До річної фінансової звітності має додаватися аудиторський висновок про її достовірність та повноту;
- 9) інформацію у письмовій формі про всі зміни даних, зазначених у документах, що додавалися до заяви про видачу ліцензії, разом з документами, які підтверджують такі зміни. Ця інформація надається протягом 10 днів з моменту виникнення таких змін;
- 10) копії актів знищених нереалізованих лотерейних білетів протягом одного місяця після їх знищення.

Основні фінансові нормативи діяльності оператора лотереї:

- 1) нормативний запас платоспроможності (дорівнює сумі залишку резерву виплат);
- 2) коефіцієнт абсолютної ліквідності — відношення високоліквідних активів, до яких належать грошові кошти, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції, до поточних (короткострокових) зобов'язань, що складаються із короткострокових кредитів і розрахунків з кредиторами — на рівні не менше 0,2;
- 3) коефіцієнт фінансової незалежності — відношення суми за довгостроковими та поточними зобов'язаннями, цільовим фінансуванням та доходами майбутніх періодів до власного капіталу, за винятком резерву виплат — на рівні не вище 1,0.

Перспективи розвитку лотерейного бізнесу в Україні полягають:

- у вдосконаленні регулювання і нагляду за діяльністю операторів і розповсюджувачів лотерей;
- відміні мораторію на видачу ліцензій на провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей;
- збільшенні мінімального розміру статутного капіталу операторів лотереї до 10 млн євро, а також підвищенні рівня капіталізації операторів лотерей;
- розширенні переліку та видів використовуваних лотерей, зокрема, ширше запровадження місцевих лотерей;
- розширенні використання миттєвих лотерей та електронних систем прийняття сплати участі в лотереях тощо.

Дякую за увагу!

